

A MAGYARORSZAGI VASUTI SZEMÉLYZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ KÖZLÖNY

A Magyar Vasutas megjelen minden hét péntekjén. Szerkesztősége és kiadóhivatala **Budapest, VII., Csömöri-ut 28. szám**, ahova mindenemű levelezés és egyéb küldemény intézendő.

Előfizetési feltételek:

Egy óra	frt —.40 (K —.80)
Negyedévre	frt 1.20 (K 2.40)
Félévre	frt 2.40 (K 4.80)

Minden összeköttetésünket a legnagyobb titokban tartjuk. Ha valaki — bármi okból — nem akarja, hogy lapunk az ő nevére járjon, bármilyen más címre is előfizethet.

Munkástestvérek!

A Vasuti munkások Országos Szövetsége készül.

Azt az időt, amíg a miniszter az alapszabályokat véglegesen jóvá hagyja, fel kell használni a fővárosban is, a vidéken is.

Tartsatok mindenütt gyűléseket és értekezleteket a Szövetség eszméjének terjesztése céljából és a lefolyásukról értesítsetek bennünket.

És ne feledkezzetek meg a Szövetség szervezési alapjáról. Járuljon hozzá kiki egy téglával a mi nagy és szép otthonunk fölépítéséhez.

Munkára föl, testvérek!

Üdvözlettel

az országos szervező-bizottság.

A szervezkedés utja.

Friss, elevenen pezsdülő az élet a Máv. munkásai körében. Két évvel ezelőtt, amikor az államvasuti munkásság némán szenvedő, sötét, nyomorgó tömeg volt, amelyből egy hang sem csapott ki a nyilvánosságba, amelynek panaszai, vágyai és kívánságai mélyen el voltak ásva, senki sem merte volna remélni, hogy ilyen rövid idő alatt ilyen óriási és — mondjuk meg mindjárt: öröndetes — változás fog bekövetkezni.

A szétforgácsolt, egymást még hirtől is alig ismerő vasuti munkásság rövid másfél év alatt egy acélos, tömör testté kovácsolódott össze, amely ellentállóképes a védelemben, bátor az előrehaladásban, józan és erélyes a támadásban. Akik az egyes műhelyekben és munkahelyeken dolgozva, főként a romlott, természetellenes egyezményes munka és az erkölcstelen, utálatos spicli- és protekciós-rendszer következtében még nemrég úgy állottak szemben egymással, mint gyűlölködő, halálos ellenségek, most — másfélévi fölvilágosító munka után — mint testvérek küzdenek vállvetve egy közös eszméért, az összesség érdekében, a szebb és jobb jövő megteremtésén.

Akiket eddig kigunyoltak, megvetettek, lábbal tapostak; akiknek panaszai süket fülekre talált; akiknek a legjogosabb és legméltányosabb kívánságai rideg, szivtelen visszautasításban részesültek eddigéig, azok most — másfélévi kemény küzdelem után — egész sorozatát mutathatják föl a kivívott sikereknek és eredményeknek. Közöttük olyanoknak is, amelyekért a Máv. hivatalnokai is, ezek az arisztokratái a Máv. alkalmazottaknak, valósággal irigyelik az eddig lenézett és semmibe sem vett munkásokat.

A legfényesebb jele annak az erőnek, amit az összetartó vasuti munkásság kifejezni képes volt, az, hogy megszerezte magának a legfőbb javakat: a vélemény- és mozgási szabadságot.

Emlékezzünk csak vissza, milyen veszedelmes dolog volt annak idején nálunk a szabad beszéd és a szabad gondolkodás. Üldözzék azt, aki nem akart kutyalelkű, megalázkodó rabszolgának látszani. Csak titokban volt szabad magát embernek éreznie.

És most: belátják fent is, lent is, hogy az olyan óriási szabású intézménynek, mint a Máv., szabad, fölvilágosodott emberekre van szüksége, akik felelősségteljes, tisztán az egyéni kötelességérzeten fölépülő munkájukat tudatosan és nem gépiesen végzik.

Talán még fontosabb ennél az a tapasztalat, hogy a vasuti munkásság bölcsen és céltudatosan

Nem visszaélni, de élni. Aminek bizonyítéka az a pezsdülő, friss élet, ami a Máv. munkásság kebelében megindult.

Az alakulóban levő Szövetségünk az összetartás és az eszme harcosságává avatott százakat és ezreket az ország minden részében, akik az évek özönével, az igazság és jog halhatatlan erejével toborozzák zászlónk köré a még eddig távol állott és még kevéssé fölvilágosodott munkástársakat.

Folyik a nemes és magasztos munka az egész vonalon, még pedig helylyel-közzel vakítóan fényes sikerrel. Csak két példát említünk fel, hogy emlékoszlopot állítsunk azoknak a derék társainknak, akiké a fő érdem.

A szolnoki műhelyi, szertári, fűtőházi és pályafentartási munkásoknak eddigéig csak csekély része volt szervezve. Mindössze 50 ember tartozott a Magyar Vasutas táborába. Az utóbbi időben azonban bámulatos lendületet vett néhány buzgó, bátor testvérünk munkája folytán a szolnoki szervezet. Néhány nap alatt 50-ről 240-re szokott föl a Magyar Vasutas előfizetőinek a száma. De ez még nem minden. A vasárnapi gyűlés után nyomban mintegy ötven új előfizető jelentkezett és további száz jelentette be, hogy a legközelebbi napokban csatlakozik a szervezethez, úgy hogy egy-két hét alatt a szolnoki harcosaink száma ötvenről négyszázra emelkedett.

Másik példa a temesvári. Nem régi keletű ott még a szervezetünk, de azért erős és példás fejlődésű. Két győzelmes sztrájkot vívtak ki az ottani munkástársak, békésen, nyugalommal. Egy részük német ajku, aki nem igen érti meg a Magyar Vasutast, de azért előfizetnek a lapunkra, elvből, kötelességből, hogy ők is támogassák az összesség ügyét. Egyetlenegy temesvári munkástársunk, egymaga százötven előfizetőt gyűjtött a Magyar Vasutas részére.

Östreicher a neve derék munkástársunknak, kiemeljük ezt a nevet, hogy az elismerés és szeretet emlékoszlopát állítsuk fel számára lapunk e vezető helyén.

Le a kalappal lelkes temesvári és szolnoki harcosaink előtt!

És ahogy itt folyik a munka, úgy megy az végig az országon. Hol több, hol kevesebb eredménnyel, de mindenütt egyforma lelkesedéssel és egyforma buzgalommal.

Ahol *ilyen* szellem tölti el a munkásokat, ott okvetlenül győzni kell!

A betegsegélyző pénztárak.

Évek hosszú során át sok száz és száz cikket írtam a napilapokban és az orvosi szaklapokban azon kérdéssel, hogy az orvosoknak miképpen kellene szervezkedniük egy részről jogos érdekeiknek megvédelmezése, másrészt pedig megélhetésüknek biztosíthatása céljából. Sajnosan kellett tapasztaltam, hogy azt a követelményt, amelyet például a vasutások oly aránylag rövid idő alatt megértettek és amely szerint az egyes embernek a maga apró érdekét mindig alája kell rendelni az összesség érdekének, az orvosok nem is tudták és nem is akarták megérteni. Minél nagyobb lett az orvosok nyomorúsága, annál jobban szidták az 1891. évi XIV. törvénycikket, amely az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetében való segélyezéséről szól. Ennek a törvénynek kétségkívül sok hibája és fogyatékosága van és a hozzáértők évek óta sürgetik annak megfelelő módosítását. Alig néhány héttel ezelőtt a kereskedelmi m. kir. miniszter ezen kérdésre vonatkozólag két vaskos kötetet adott ki, amelynek elseje a hazai, második pedig a külföldi anyagot foglalja magában és így meg van a reménység arra nézve, hogy nem-sokára megjelenik maga a munkás-betegsegélyzési törvénynek módosítása is.

Ha a módosított törvényjavaslat megjelenik és aztán törvényerőre is emelkedik, akkor lesz ám még csak nagy siránkozás az orvosok között, mert hiszen az eddiginél is nagyobb tömegek fognak az orvosi magán-prakszis elől elvonatni. Nem vénasszonyos jajgatásra volna szükség az orvosok részéről, hanem a megváltozott viszonyokhoz való alkalmazkodásra és céltudatos szervezkedésre. De hiszen éppen ez az, amire az orvosok nem képesek, mert nincs bennük egy cseppnyi

szociális érzék sem és azt hiszik, hogy örökös lamentációjukkal képesek lesznek az idők kerekének forgását, ha nem is végleg, hát legalább egy időre megakasztani. Hiu fáradozás és én részemről azt hiszem és vallom, hogy korunk szociálpolitikájának egyik legbecsületesebb törekvését éppen az képezi, hogy az ipari és gyári munkások munkaképességüknek biztosítása céljából minél hatósabban megvédelmeztessenek.

Az orvosok azt állítják, hogy keresetük azért apadt le oly nagy mértékben, mert a városokban, kivált pedig a fővárosban a lakósságnak fele elvonatott tőlük. Ez ilyen formában nem felel meg a valóságnak, mert a betegsegélyző pénztárak bebizonyíthatólag nagyobb összeget fizetnek az orvosoknak, mint amekkora jutna nekik, ha a munkások nem volnának kötelezőleg tagjai a betegsegélyző pénztáraknak. Ismeretes dolog, hogy a munkásnak nincs megtakarított pénze; megbetegedése esetén nem is hívhatná az orvost, mert sem neki nem tudna fizetni, sem a gyógyszer költségét nem bírná el. Így tehát pénztár nélkül csak igen kevés pénzt látna az orvos a munkástól, ellenben a munkásokat biztosító betegsegélyző pénztáraktól igen tekintélyes összegek jutnak az orvosoknak. Igaz, hogy a pénztári orvosok által végzett munkához viszonyítva ezen tekintélyes összegek is igen alacsonyak, de ennek oka abban rejlik, hogy az orvosok részéről igen nagy a kínálat. Minél nagyobb a kínálat valamely szakmában, annál alacsonyabbak a munkabérek, ha tehát az orvosok jobb fizetést akarnak a pénztárak részéről, akkor ne a törvényt ócsárolják, hanem szervezkedjenek és a szervezet hatalmával követeljék munkabéruknek felemelését.

Egyébiránt őszintén meg kell vallanom, hogy az orvosok többsége, amint arról igen sok gyűlésen alkalmam volt meggyőződni, a betegsegélyzési törvényt csak úgy nem ismeri, mint ahogy a munkások sem ismerik. Még a pénztári orvosok sem hatoltak be a törvény betűjébe és szellemébe és csak annyit tudnak róla, hogy a munkaképtelen betegnek, ha a betegség három napnál tovább tart, táppénz jár és lehetőleg vigyázniok kell arra, hogy sok ne legyen a táppénzes beteg, mert különben megdorgálja, esetleg még el is bocsájtja őket a pénztári igazgatóság. Innen van aztán az, hogy az orvosok örökös

harcban állanak a beteg tagokkal és, ha csak lehet, munkába kergetik őket, akármi-lyen betegek is.

Mivel pedig — mint mondtam — a munkások sem ismerik a törvényt és így nem is tudják jogaikat kellőleg megvédelmezni, néhány cikkben arra fogok törekedni, hogy az 1891. évi XIV. törvénycikkről a legszükségesebb tudnivalókat elmondjam. Ezen törvénynek második pontja részletesen felsorolja azokat, akiknek nemre, korra és honpolgárságra való tekintet nélkül valamely betegsegélyző-pénztárhoz kell tartozniuk. A d) alpont azt mondja, hogy a betegsegélyző-pénztárba kötelezőleg be kell lépniök mindazoknak, akik a magyar korona országai területén a *vasúti üzemeknél és ezek gyáraiban és műhelyeiben*, a postánál, távirtnál és távbeszélőknél oly fizetéssel, vagy bérrel vannak alkalmazva, amelynek egy munkanapra eső összege négy forintnál nem magasabb és akikkel szemben a munkaadó a munkába álláskor világosan ki nem kötötte, hogy az alkalmazás nyolc napnál rövidebb időre terjed.

Az orvosok panaszainak egyik lényeges pontját az képezi, hogy a betegpénztáraknak nemcsak kötelezett, hanem szabad elhatározásuk alapján belépő tagjaik is vannak. Ez a panasz első tekintetre jogosultnak is látszik, mert a törvény 4-ik pontja alapján a pénztárakba olyanok is beléphetnek, akik ezerkétszáz frtnál magasabb évi, vagy négy forintnál magasabb napi fizetést, vagy bért élveznek, továbbá önálló iparosok is. Addig, míg a közegészségügy államosított, a törvénynek ezen rendelkezése tényleg alkalmasnak látszik az orvosok érdekeinek megkärösítésére, ámde a tapasztalat azt bizonyítja, hogy az önkéntes tagoknak száma a kereskedők betegsegélyző-pénztárától eltekintve, oly csekély, hogy nem is érdemes szóvá tenni.

Ugy tapasztalom, hogy a fővárosi betegsegélyző-pénztárak közül az általános munkás-betegsegélyző-pénztárnál nagyobb az önkéntes tagoknak a száma, mint a kerületi-nél, de ezért az általános pénztár nemcsak hogy szemrehányást nem érdemel, hanem a legnagyobb dicséréssel kell elhalmazni, mert az önkéntes tagoknak óriási többsége olyan szegény emberekből kerül ki, akiknek alig van betevő falatjuk, de akikről a törvény

A „Magyar Vasutas“ tárcája.

A KEZTYÜ.

Írta: Roberto Bracco.

Luciana di Pimonte báróné pontban egy órákor eltávozott a fehér házikóból, amelyben Vigoreni Arturó lakott. Az utcá-sarkon kocsiba ült. Amikor már benn volt a kocsiban, akkor vette észre, hogy az egyik keztyűjét elvesztette. Egy pillanatig azon tűnődött, ne menjen-e vissza, részben hogy visszakapja elveszett keztyűjét, aztán meg hogy viszontlássá kedvesét s meglepje. De a reggeli ideje volt s ma kedvesebbnek kellett a férjéhez lennie, mint más-kor. Hálátlanság lett volna tőle, hogy megvárakoztassa. Becsapta a kocsii ajtaját és boldogan a kis áldozattól, amelyet a férjének hozott, erélyesen odaszólt a kocsishoz: «Előre!»

Am az ura csak este jött meg. Amikor Luciana meglátta, hogy milyen fakó az arca s milyen szokatlan, szinte erőltetett, tulzott nyugalommal vette ki a kezéből a svéd keztyűt, amelyet talán a kedvese házában felejtett — ő is elsápadt s érezte, mint reszket a térde. Mindazonáltal a nők sajátos merészségével, amely finom és érzékeny kedélyének mindig segítségére volt a végső veszedelmek pillanatában, villámgyorsasággal kész volt a tervével s így szólt: «No lám, hiszen ez egy női keztyű!»

Enrico, aki a kandallón levő csecsebecsék közé dobta a keztyűt, anélkül hogy a feleségét egyetlen pillantásra méltatta volna, felelt: «Igen.»

— És kié?

— Valószínűleg a tied, szólt Enrico, miközben egy hintaszékbe vetette magát.

Luciana nem vesztette el önuralmát s tovább beszélt:

— Te tréfálsz?

— Mért tréfálnék? Ma reggel ilyen keztyű volt rajtad. Egyebekben ráismerem a parfümödre s a keztyűd számjára.

— Én Istenem! Nem csak én használok ilyen parfümöt; s a keztyűm számjáról is lehetne beszélni. Milyen biztos vagy most benne?

— Azt hiszed nem ismerem a kezdetet? Ne győződnék meg róla?

— Nem.

— De igen. Huzd fel a keztyűt.

— Ha örömed telik benne...

Luciana felhuzta a keztyűt s megkockázta a megjegyzést:

— Látod, hogy nekem nagyon is bő!...

— Nem látom, de az nem baj.

— Nem lenne sokkal becsületesebb dolog, ha bevallanád?

— Mit? Te a barátnémnak, Castigliani Giulianának udvarolsz.

— Pompás.

— Mindenki észrevette. Én is.

— Es aztán?

— Ma reggel nála voltál...

— És aztán?

— Nincs tovább. Annyi bizonyos, hogy Giulianak is, nekem is egy divatárúsnénk van, egy keztyűsünk, egy illatszerünk...

— Egyforma kezetek...

— Igen, egyforma kezünk!

— S talán még ugyanegy férjetek is.

— Ugy látszik.

— Nos, kedves Luciana, a keztyűt, amelyet a kandallón látsz, nem a barátnőid egyikének a házában, hanem egy barátomnál leltem.

— És az?

— A nevét is tudni akarod? Ám jó Vigoreni Arturo.

— Ami egész egyszerűen azt jelenti, hogy Castigliani Giulia ő nagysága meglátogatta Vigoreni Arturo urat.

— Az lehetetlen!

— Oh, te féltékeny vagy?

— Az lehetetlen... mert Castigliani Giulia nagyon tisztességes asszony.

— De özvegy.

— Akár özvegy, akár sem, egy nő nem megy el fiatal embernek a lakására, ha csak nem a kedvese.

— És ki mondja, hogy Giulia nem kedvese Vigoreni Arturo-nak?

mégis megfeledezett. A törvény szerint betegsegélyző-pénztárba való belépésre nem kötelezhetőek egyebek között a közönséges napszámosok, továbbá szállodásoknál, vendéglősöknél és korcsmárosoknál cselédkönyvvél alkalmazott háztartási cselédek, névszerint szakácsnők, mosogató és egyéb konyhai dolgokkal foglalkozó leányok. Ha tehát a tisztelt orvos urak *ezeknek* a betegpénztárakba való felvétele ellen zugolódna és tiltakozna, akkor ugyancsak kevés szociális érzékről tesznek tanúságot és ugyancsak furcsa fogalmaim támadnak az oly sűrűen hangoztatott nobilitásukról és emberszeretetükről.

Egyelőre befejezem, de köveikező cikkeimben rajta leszek, hogy egyetlen vasuti munkás se akadjon, aki a betegsegélyezési törvényt nem ismeri, mert csak az olyan munkással lehet rövid úton és igazságtalanul elbánni, aki sem a kötelességeit, sem a jogait nem ismeri.

Dr. Bród Miksa.

Folyik a munka.

Országsszerre erélyesen folyik a munka a vasuti munkásság fölvilágosítása és a Szövetségünk előkészítése céljából. Az elmúlt héten fényesen sikerült nyilvános gyűlést tartottak testvéreink két vidéki városban: Szolnokon és Zágráiban, a fővárosban pedig két nagyszabású értekezletet: az Északi és az Istvántelki főúthelyben. Mindenütt kiválóan lelkes volt a hangulat és kiválóan hasznos munkát végeztek testvéreink.

Az egyes gyűlésekről és értekezletekről a következőkben számolunk be:

(Szolnok.)

Az összes résztvevők részére feledhetetlen lesz az a nyilvános gyűlés, amelyet e hónap 3-án délután tartottak a szolnoki vasuti munkások a Deutsch József-féle vendéglőben. Nagy, vörös falragaszok, amelyeket a műhelyben és az egyes munkahelyeken ragasztottak ki, hívták meg a munkástársakat a gyűlésre. És jöttek is nagyszámban. Már a gyűlés megnyitása előtt jóval megtelt zsufó-

lásig a vendéglő nagyterme és még mindig jöttek újabb és újabb csoportok. Inkább kevesebbet mondunk, mint többet, ha a megjelent munkástársak számát 500—600-ra becsüljük. Képviselve volt ott egyaránt a műhely, szertár, fűtőház és a pályafentartás. A gyűlés vapirendje volt: 1. A Vasuti Munkások Országos Szövetsége. 2. A szervezkedés és a sajtó.

Pontban három órakor az egybehívók nevében Csomor Ferenc munkástársunk megnyitotta a gyűlést. Ajánlatára elnöknek Kiss Lajos, jegyzőnek Rothmüller Adolf munkástársak választottak.

Az elnök lelkes megnyitója után a napi-rend egybefoglalt két pontjához elsőnek a központ egyik kiküldöttje Kiss Miklós munkástárs Budapestről szólalt föl. Izzó, ékes-szólo beszédben emelte ki az összetartás szükségességét, a vasuti munkásság helyzetét, majd áttért a Szövetség céljának és hasznának ismertetésére és a jelenvoltak zugó helyeslése közben hívta föl a szolnoki testvéreket a csatlakozásra. Kiss munkástársunk remek beszédét folytonos taps és éljenzés kísérte és az a halgatóságra mély benyomást tett.

Utánna a központ másik kiküldöttje, Pásztty Károly munkástársunk szólalt föl, aki meggyőző erejű beszédben méltatta a szervezkedés erejét és lapunk, a *Magyar Vasutas* jelentőségét. Az ő fejtegetéseit is szüntelen helyesléssel és tapssal jutalmazta a hallgatóság.

Ezután Pfeifer Sándor munkástársunk beszélt, hasonlatokkal világítva meg a szervezkedés és összetartás szükségét, majd a Magyar Vasutas által elért és a jövőben elérendő sikereket ismertette. Amikor végül kérdést intézett a jelenvoltakhoz, hogy az ország vasuti munkásainak hirt lehet-e adni arról, hogy a szolnokiak is velük éreznek és velük harcolnak, tomboló lelkesedésbe tört ki a gyűlés.

Pfeifer beszéde közben érkezett meg zágrábi testvéreinktől a következő távirati üdvözlés:

Vasutas-gyűlés Szolnok.

Zágrábi vasutas-gyűlés testvéri üdvözlését küldi. Közös célunkat siker koronázza.

Nagy lelkesedéssel fogadták az üdvözlést

és elhatározták, hogy a következő távirati választ küldik zágrábi testvéreinknek:

Szeretettel viszonzozzuk üdvözléseket és veletek együtt küzdünk a szebb és jobb jövőért.

Szolnoki vasuti munkások.

Azután egyhangulag elfogadták a következő határozati javaslatot:

Határozati javaslat.

A szolnoki vasuti munkásoknak 1905 december hó 3-án a Deutsch-féle vendéglőben megtartott és 500 munkástárs által látogatott nyilvános gyűlés kimondja:

1. Örömmel üdvözlí a Vasuti munkások Országos Szövetsége megalakítását és előre is kijelenti, hogy egy szívvel-lélekkel csatlakozik a mi Szövetségünkhöz és a Szövetség szervezését úgy anyagilag, mint erkölcsileg támogatja.

2. Kötelességévé teszi az összes vasuti munkásságnak, hogy szeretettel és hűséggel terjeszse a mi bátor és őszinte lapunkat, a Magyar Vasutast.

3. Megbizzá a szolnoki vasuti munkások szervező-bizottságát, amelyben képviselve van a műhely, szertár, fűtőház és pályafentartás, hogy továbbra is vezesse az ügyeket mindaddig, míg a Vasuti Munkások Országos Szövetségének szolnoki helyicsoportja megalakul és megválasztjuk a helyi csoport vezetőségét.

Felszólalt még Szokolay Antal asztalos munkástársunk, aki a gyűlés nevében megköszönte a pesti munkástársaknak, hogy lejöttek a szolnokiak közé az összetartás és fölvilágosítás eszméjének a terjesztésére.

A gyűlés után mintegy 300 munkástársunk kedélyes beszélgetésre együtt maradt még a vendéglőben, lelkes, örömtelt hangulatban. Itt azután bejelentették csatlakozásukat a szervezethez igen sokan olyanok is, akik eddig teljesen távol állottak, sőt elleneségei voltak a szervezetnek. Olyan lelkesült

— Senki. De kötelességem nagyon tisztetreméltónak tartani ezt a hölgyet.

— Jobban tiszteled, mint a feleségedet, miután szívesen elhiszed, hogy ez a keztyű az enyém!...

— Mindenekelőtt te emlitted ezt a hölgyet. Ehhez a dologhoz neki semmi köze. Megmondtam neked s újra ismétlem, bizonyára csodálatraméltó nyugalommal, hogy ez a keztyű va — ló — szi — nü — leg a tied. Se többet, se kevesebbet ennél nem mondok.

— Egyelőre tehát... te csak gyanakszol.

— Majdnem bizonyos vagyok benne, mert minden jel erre vall.

— És mit fogsz tenni, hogy az igazat megtudd?

— Arturohoz fogok fordulni.

— Ez nevetséges.

— Éppenséggel sem. A keztyű ott volt a hálószobájában a földön. Nem vette észre. Titkon zsebre tettem. És ha majd megmutatom neki a keztyűt, meg kell hogy mondja, hogyan került ez a keztyű a szobájába.

— Azt fogja mondani, hogy egy másik asszonyé.

— Bizonyítékot fogok kérni.

— S ha nem lesznek bizonyítékai?

— Annál rosszabb rá, — meg rád nézve!!

E szavakra vad fény lobogott a szemében s az élet gourmandjének halvány arca félelmesen kísérteties kifejezést öltött. Luciana, aki a gyermek posejában szemben ült vele egy könnyű kis széken, a merészsége mellett is remegni kezdett s mialatt azzal a kifogással, hogy csinos cipőcskéjének a csokrát köti meg — lehajolt, elrejtette a férje előtt halotthalvány arcát. De azután megint közömbös arcot öltött, gondosan igazgatott egy fűrtöt a homlokán s egyszerű hangon szólt:

— Nos hát én jóságos Othellom, mi a végső terved?

— A legszigorubb, ye egyben a legigazságosabb is — felelt Enrico s újból tüntetőleg a fölényes férfi lelkinyugalmát mutatta. Ha megbizonyosodom abban, hogy ez a keztyű egy másik asszonyé, bocsánatot fogok kérni tőled; ha kénytelen lennék kétségben maradni, erre nézve — el fogunk válni; de ha arról győződném meg, hogy a keztyű a tied — megöllek.

— Pompás! — fejezte be Luciana a beszélgetést.

*

Enrico már hivatta is Vigoreni Arturot. Ez gondtalanul, a kellem s előkelőség mintaképe gyanánt bejött a legmeghittebb budoárba, amelyben Luciana meg Enrico várta.

— Itt vagyok. Mi ujság?

— Ül le, ül le...

— Megszorítom a feleséged kezét, aztán leülök.

— Parancsolsz teát?

— Nem.

— Kávét?

— Azt sem.

— Akarsz... szórakozni?

— Igen.

— Azonnal rendelkezésemre állok.

És anélkül, hogy sok időt veszített volna, Enrico tárgyalni kezdte az eseményeket, mintha valamely jelentéktelen esetről lett volna szó. De Luciana csak nagy erőlködés árán tudott mosolyogni; a szeretőjének a figyelmét pedig nem kerülte el a mélységes zavara, amiből aztán lassan-lassan megértette a helyzet komoly voltát.

A keztyű — a bűnjel — ott hevert a kandallón és finom ibolyaillatot terjesztett. Enrico pedig, aki az elmondottakat még egyszer röviden összefoglalta s minden szóra élesen sulyt vetett, hogy az keményen érte az Arturo fülét, minden további nélkül kivágta a következőket:

— Tekintettel a körülményre, kedves Arturo, hogy van okom hinni, hogy a hálószobádban lett keztyű a feleségemé, vagy be fogod nekem bizonyítani, hogy ma reggel egy másik hölgyet fogadtál — s ekkor hinni fogok a nő, a parfüm s a — kéz csodálatos egyformaságában, — vagy akaratom ellenére is kénytelen leszek arra, hogy

volt a hangulat, hogy bátran állítható: ha megalakul a Szövetség szolnoki helyicsoportja, annak egytől-egyig tagja lesz minden szolnoki munkás.

(Zágráb).

A zágrábi Máv. munkások és ideiglenes alkalmazottak folyó hó 3-án, vasárnap délelőtt jól látogatott gyűlést tartottak a következő napirenddel: 1. A szervezkedés és a sajtó. 2. A vasuti munkások országos szövetsége. Az egybehívók nevében *Turkovic*s munkástárs üdvözölte a megjelenteket és ajánlatára a gyűlés vezetésére a horvátajku munkások részéről elnöknek *Kólic*, jegyzőnek *Kerlic*, a magyarok részéről elnöknek *Szabó*, jegyzőnek *Büttl* munkástársak választottak meg.

Mindkét elnök megnyitó beszéde után átvette a szót *Fürst* Dezső munkástársunk, ki a napirend első pontját fejtegette a hallgatóság nagy figyelme között. Felidézte azon szomorú korszakot a vasuti munkások történetéből, midőn egymással nem törődve, egymást nem ismerve, ki voltak szolgáltatva a különböző néven nevezett hajcsárok durvaságainak és az állam, mint munkaadó, kizsákmányolási dühének. Kemény szavakkal ostromozta a spicli-rendszert, amely átokként nehezedett a munkásságra és amely örök szégyenfoltját képezi a Máv. intézetnek; majd a munkássajtó szükségességét fejtegette, mint amely hatalmas védőfegyvernek bizonyult a munkásság érdekeinek védelmében, példának hozva fel a becsületes vasuti munkások lapját, a *Magyar Vasutast*, mely a példátlan üldözések dacára, erkölcsileg és anyagilag megerősödve, hirdeti azon elveket, melyek a vasuti munkásság szebb, boldogabb jövőjét fogják kiküzdni.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után *Garai* Ármán munkástársunk (Északi főműhely), mint a szervező-bizottság kiküldötte, vette át a szót. Tüzes, lelkes beszédben, melyet a jelenlevők éljenzése és tapsvihara gyakran félbeszakított, fejtette ki annak szükségét, hogy a Vasuti Munkások Országos Szövetségében, mely rövid idő múlva megalakul, minden vasuti munkás helyet foglaljon és megerősítésén közreműködjön.

Igyekezni kell szép szóval meggyőzni az ellenvéleményűeket, felvilágosítani a tudatlanokat, figyelemre sem méltatva szerveztünk gonosz ellenségeit, kiket el fog söpörni rövid idő múlva, ha észre nem térnek, a

vasuti munkásság összetartásában rejlő hatalmas erő.

Fejtegette még a bizalmiférfi rendszer szükségességét, mely hivatva vannak a munkásság érdekeit képviselni és előadni a munkások kívánalmait, a szolgálati főnökségeknek; ismertette a memorandumban foglalt kívánságainkat és a miniszteri választ.

Végül felhívta a jelenlevőket, hogy semmitől vissza nem riadva, kezükbe fogva küzdjenek a Szövetség megteremtésén és a vasuti munkásság szebb jövőjéért. A lelkesedés, mely szavai nyomán keletkezett, garanciát nyújt arra, hogy munkástársaink megértették és követni fogják szavait.

A szólás jogával éltek még *Velicán* és *Pilcz* műhelyi munkások is. Előbbi horvát nyelven ismertette az akordmunka hátrányait, melyek az egyik munkást a másik ellenségévé teszik. *Pilcz* munkástársunk németül hívta fel a munkásokat a szervezkedésre és elmondta, hogy ő a mávnál 30 éve dolgozik és meggyőződése, miszerint nem az emberek, hanem a rendszer az oka nyomorúságunknak, tehát a rendszer megdöntésére kell szervezkednünk. Ezután *Fürst* munkástárs a jelölő-bizottság nevében előterjesztette a szervező-bizottságba a tagokat. A műhely részéről megválasztottak: Mihelic, Csajkó Ádám, Vanicsék, Veselják, Simonic, Fink, Kovács Lajos, Büttl, Cernjár. *Pilcz*, *Koraszetz*, *Matolay*, *Veliczán*, *Kercelic*, *Thalczevicz*; forgalmi személyzet: *Szabó* József, *Puskás*; tolatás: *Katic*s Dezső; fűtőház: *Halmi*.

Fürst munkástárs felhívta az ujonnan megválasztott szervező-bizottsági tagokat, hogy az igazság útjáról soha le ne térjenek, mert csak úgy számíthatnak a munkásság hálájára. Az elnökök zárszavai után a gyűlés a legnagyobb rendben befejeződött. A gyűlés vezetősége táviratban üdvözölte a szolnoki gyűlést.

(A fővárosi értekezletek.)

Szombaton, december másodikán este az Északi főműhely Va osztálya (nyersmunkasztalosok) jól látogatott értekezletet tartottak, amelyen *Garai* munkástárs a Szövetség célját és hasznát ismertette, és kifejtette a bizalmiférfi-rendszer lényegét. Szavait nagy tetszéssel fogadták és kimondták, hogy egytől-egyig csatlakoznak a szervezethez. Meg is választották mindjárt a bizalmiférfiit, *Viktóri* József munkástársat.

Az Istvántelki főműhely III. és IV. osztálya csütörtökön este tartott jól sikerült értekezletet, amelyen előadók *Pászt*, *Károly* és *Reich* Izsák munkástársak voltak.

S Z E M L E.

BELFÖLD.

Velünk ne kísérletezzenek! A keddi lapokban a következő tartalmu, sajtóságos közlemény jelent meg:

Egy sztrájkmozgalom kudarca. Az ujságszedők sztrájkmozgalmával egy időben másik nagy sztrájk előkészítésére is történtek kísérletek. Ez a másik sztrájk *vasutas-sztrájk* lett volna és pedig a koalíció küzdelme érdekében. Ennek a mozgalomnak bátorítást és reménységet az országos vasutas-szövetség megalakulása adott. A szövetség ugyanis megválasztotta megalakulásakor *Batthyány* Tivadart elnöknek, *Lengyel* Zoltánt pedig disztagnak. A koalíció körében ebből némelyek azt követeltették, hogy a szövetség minden körülmények között és minden eszközzel rendelkezésére áll a koalíció harcának és mozgalom indult meg az iránt, hogy a szövetség útján általános sztrájkba vigyék bele a vasutasokat. A sztrájk célja az lett volna, hogy a koalíció kívánságának a teljesítését kieroszakolja. A titokban megindult mozgalom teljes kudarccal járt. A tervezők a vasutasok több vezérére méltán megpróbálkoztak, de tervüket mindenütt a leghatározottabban visszautasították. A próbálkozások végre is abbamaradtak és a mozgalom indítói konstatálták, hogy a vasutasokat ebbe a dologba beleugratni nem lehet és a sztrájkmozgalom így teljes kudarccal ért véget.

Egy ujság, a Pesti Hírlap egyenesen *fenyegetődzik* azzal, hogy ha a kormány a koalí-

a feleségem szeretőjének tartalak. Ennyi az egész.

Vigoreni Arturo hiába próbálta meg, hogy tréfával üsse el a dolgot; nem jött ki hang a torkán. *Lucianának* emberfeletti erőlködéssel s ugyanolyan bátorsággal sikerült ezüstcsengésű kacaját hallatnia. *Enrico* rájuk nézett, aztán így szólt:

— Te *Luciana* nevetsz s ez tulságosan sok; te Arturo hallgatsz s ez nagyon kevés. De azért türelmesen várom a választ. Sőt mi több, még egy cigarettával is megkinálak. Szereted a cigarettát?

— Igen . . . szeretem.

Enrico felállt, hogy egy berakott fájú szekrénykéből egy doboz «*Sullivant*» vegyen elő és *Lucianának* alig volt annyi ideje, hogy inkább odalehelje, sem mint mondja: «*Ments meg minden áron!*»

Arturo is csak sejtette e szavakat, mert nem igen hallhatta meg.

És néhány perc múlva a mentés munkája megtörtént.

— Meg fogod érteni *Enrico*, — szolt *Arturo* ünnepélyesen, hogy igen nagy fájdalmat okoztál nekem. Az első pillanatban megrázott, szinte megbénított a tudat, hogy ilyen rut árulásra képesnek tartasz. Bár ne kellene semmit sem felelnem a szá-

vaidra s bármily módon, de anélkül, hogy csorba esnék méltóságomon, inkább elszenvedjem igazságtalanságodat. De itt a feleséged nyugalmaról s becsületéről van szó s így engedek az örületednek. Szerencsére itt van nálam az a bizonyíték, amelyet tőlem kívánsz. Kompromittálni fogok egy hölgyet, aki vakon megbizott a gavalérságomban; de te vess magadra követ ezért!

E szavak után előkeresett egy levelet a tárcájából s átadta *Enricónak*, aki halkán felolvasta: «*Arturom! Tehát amellet maradtunk, hogy én ma déiben két óraker meglátogatlak. Nem tudom mért nem akarod, hogy korábban menjek. Te nem is vagy férfi, csak egy pontosan járó óra. Az embernek oly türelmesnek kell lennie! Kettőnk között mindig ott van az óra. Sokszor pedig az óra még egy vetélytársnőnél is rosszabb. A te *Giuliád!*» — Tehát csakugyan ő! *Enrico* összeszorított fogakkal s telve keserűséggel mondta ezt:*

— Nem megmondtam! — tette hozzá *Luciana* s emellet olyan pillantást vetett *Arturora*, amely ostromcsapásként ért. Gratulálok önnek *Vigoreni* ur: ön válogat a szép özvegyek közt. Jól teszi! . . . Özvegy asszony mindent elveszithet a kedvese házában . . . anélkül, hogy annak a férj bosszujától kellene tartania! . . . És te, *Enrico*?

— Njs?

— Az ígéretem?

— Melyik?

— Nem kérsz bocsánatot?

— Igaz . . . elfelejtettem. És tőled is bocsánatot kérek *Arturo*.

— Oh, nincs miért . . . Csak azt a hölgyet sajnálom, akit kompromittálnom kellett . . .

— Ujból jóvá teheti, — vágta vissza *Luciana*. Vegye feleségül.

— Igaz! . . . Erre nem is gondoltam. Majd megpróbálom . . .

Rövid szünet következett, ami alatt mind a hárman azon tűnődtek, hogy mennyit veszítettek és mennyit nyertek. Azután még egy darabig elcsevegtek s a kis társaság végre látszólag a leghűvösebb hangulatban szétoszlott. *Vigoreni* *Arturo* a legkifogástalanabb udvariassággal ajánlotta magát és *Enrico*, mialatt az ajtóig kísérte, a szeretetreméltó tréfákozás erőltetett hangján szólt:

— Most természetesen hozzámégy, te kis gouosz . . .

— Tudod mit? Ma este én is odamegyek. Mondd meg őszintén: nem bánod?

— Nem . . . de . . . én ma este eljövök a feleségedhez, — szolt *Arturo* bizalmasan, szegényke, megérdemli! . . .

ciós lapok támadását be nem szünteti, a koalíció azzal fog felelni, hogy *vasutas-sztrájkot* indít és ezzel okoz viszont a kormánynak mérhetetlen károkat.

Mi nem tudjuk, hogy ki jogosította föl a P. H.-t arra, hogy vasutas-sztrájkjal fenyegetődjön. Remélhetőleg, senki a vasutasok közül. Valószínű, hogy a lap valamelyik durvas képzeletű tollforgatójának hibbant meg a pennája. Semmi egyéb nem történt.

Arról sem tudunk, hogy bármely oldalról kísérletet tettek volna arra, hogy sztrájkba vigyék a vasutasokat. Pedig nekünk csak tudnunk kellene róla. És ha kísérlet nem történt, ha a kudarc is a mesék országába tartozik. Azt meg pláne nem hiszszük, hogy a gróf *Batthyány* Tivadar elnökségéből meritsenek baloldali politikusok jogot arra, hogy a vasutasokkal kényük-kedvük szerint rendelkezzenek.

Nehogy azonban a jövőben bárkinek is bármely oldalról eszébe jusson, önző politikai játékuknál ránk vasutasokra spekulálni, erélyesen és határozottan kijelentjük jöeleve, hogy a vasutasok érdeke nem játéklapda megszorult politikusok kezében, amelyet hol ide, hol oda lehet dobni. Mi nem vagyunk revolver, amelylyel fenyegetődni és zsarolni lehet.

Egyenkint mindannyiunknak megvan a maga politikai meggyőződése, amelyet kiki szabadon követhet. De testületileg nem állunk sem a kormánynak, sem az ellenzéknek rendelkezésére.

Meg azután ne játszanak a sztrájk tűzével. Örüljenek, hogy a vasutasok közül senki sem gondol a sztrájkra. Örüljenek, ha a vasutasok a gazdasági szervezkedés erejének békés meggyőződésével, az együttérzés erejével akarják céljaikat elérni és ne dobálóznak a vasutas-sztrájk eszméjével.

Nagykoruk vagyunk már mi vasutasok és nem kell nekünk gyám sem jobbról, sem balról.

Ki volt az a csudabogár? Az *Ipar-egészségügyben*, dr. Nagy Béla jól szerkesztett lapjában olvassuk a következő mulatságos kis visszaemlékezést:

Abból az alkalomból, hogy a kereskedelmi minisztérium és az államvasutak igazgatósága hozzájárult a *Vasuti Munkások Országos Szövetségének* megalakításához, a *Magyar Vasutas* a következőket írja: «A jogokra és szabadságra nézve tavaszi szellők fujdogálnak ma a felsőbb régiókban és ennek a hatása mindenütt érezhető».

Erre nézve mi csak azt jegyezzük meg, hogy ma már bizony a vasutasoknak teljes a joguk, teljes a szabadságuk. Avagy talán elfelejtették, hogy miféle szelek fujtak a vasutasszolgáltatásban még csak egy esztendő előtt is?

Mi mondunk erre is kadenciát. Lapunknak a teljes címe: *Iparegészségügy, az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági szociális törekvések közlönye*. Nos, egy esztendő előtt történt meg az, hogy egy államvasuti akarnok a következő jelentést adta lapunkról: Az *Iparegészségügy*, miként címlapján nyomtatva is vagyon, szociális lap. Mint ilyen pedig *csak izgathat és így veszedelmes*.

Mekkorát fordult e véleményadás óta a világ! És vajjon hogyan is érezheti magát ma az a bölcs véleményadó?

Biztosíthatjuk tisztelt lapársukat, hogy aki azt a furfangos véleményadást elkövette, nem tartozik a mi táborunkhoz. Mi magunk legalább érdeklődünk aziránt, hogy ki lehetett az a vaskalapos csudabogár?

Megjegyzések Szövetségünkhöz. Az egyes vasutas lapok lassanként kezdik belátni, hogy az olyan nagyarányú és céltudatosan kibontakozó szervezetet, mint amilyen a *«Vasuti munkások országos szövetsége»*, egyszerűen agyonhallgatni nem lehet. A zsidondisták lapja úgy kutyafuttában célzott rá, a kiub lapja egész tárgyilagosan emlékezett meg róla. Most ismét két vasutas-lap ír Szövetségünkről. Az egyik, a *Kitartás*, a következőket írja:

A vasuti munkások országos szövetsége.

Vörös László kereskedelmi miniszter a vasuti munkások országos szövetségének megalakítását megengedte.

Ennek a szövetségnek megalakulása az összes vasutas munkásokra nézve nagy horderevvel bír, mert végre-valahára tisztázódik az a ferde helyzet, melyben a munkások eddig a vasutal szemben voltak. Idővel azután lehetővé fog válni mindazon társadalmi reformoknak a megvalósítása is, melyekre a munkásoknak saját, valamint családjuk jövőjének biztosítása szempontjából szükségük van.

Épen ezen okokból figyelmeztetjük a vasuti munkásokat, hogy *ne forgácsolják szét erejüket*; ne egyéni szempontból bírálják ezen alakuló intézményt, hanem tömörüljenek a kibontott zászló alá, hogy szövetségük mielőbb megalakuljon. Mert ha most ezt a kedvező alkalmat elszalasztják, nagy kérdéssé válik, hogy későbbben lesz-e alkalmuk még egyszer arra, amit most kicsinyes érdekek megfúszítani igyekeznek.

Megelégedéssel konstatáljuk, hogy lapársunk a jóindulat, vagy talán mondhatjuk: a rokonszenv hangján emlékezik meg Szövetségünkről. Az a fölhívás is, hogy egy szívvel-lélekkel tömörüljenek a vasuti munkások a Szövetségben, szintén helyénvaló, habár örömmel mondhatjuk, hogy egy pontban téved a *Kitartás*, nincs ugyanis komolyan számbavehető vasuti munkás, aki — bármely okból is — meg akarná hiúsítani a Szövetségünk megalakulását.

A másik vasutas-lap, amely megemlékezik Szövetségünkről, az ismeretes miskolci *Haladás*. Fanyarul, értelmetlenül, de az ügy fontosságának megfelelően a lap első helyén írja Szövetségünkről a következőket:

A munkás-szövetség.

A vasutasok országos szövetségének megalakulása előtt foglalkoztunk már annak nézetünk szerint fennforgó hiányaival s ez alkalommal azt is kimondottuk, hogy nem tartjuk helyesnek az évi fizetési alkalmakkor és a munkásoknak egy szövetségben való egyesülését, mert a munkások teljesen elűtött érdekköreik és törekvéseik csak folytonos surlódásokra és nézeteltérésekre adna alkalmat.

A munkások szociális alapon álló funkcioja (?) is belátta ezt és sürgette a miniszternél a külön munkás-szövetség létesítéséhez való engedélyt, amelyet meg is kaptak.

A munkás-szövetség tehát nemsokára meg fog alakulni s már forog is közkezen az alapszabálytervezet, amelyben a szövetség működési köre szabályozva van.

Ezek szerint a szövetség célja a következő törekvések megvalósítását tűzné ki feladatául:

(Itt alapszabályainknak a célokra vonatkozó pontját szószerint közli a lap és azután ezt a bölcs megjegyzést fűzi hozzá:)

A célok a szövetségnek sablonos törekvéseit mutatják, most már csak az a kérdés, hogy kik fognak a szervezés munkájában résztvenni és milyen vezetőség kerül a szövetség ügyeinek élére, mert csakis oly egyének való erre a nehéz szerepre, akik minden mellék érdek nélkül hivatásuk magaslatán állanak és a nehézségekkel megküzdni kellő eréllyel s bátorsággal rendelkeznek.

Legyen nyugodt, tiszteletreméltó lapársunk, a munkások a legjobbakat, a legügyesebbeket és a leghivatottabbakat fogják a Szövetség élére állítani. Olyannyira nyugodt

lehet, hogy kár miattunk a drága fejét törnie.

Egyedül a *Keleti Ö.* Lajos hirhedi lapja, a *Vasut* nem tud a Szövetségünkről. Ez a sajtókuvasz csak akkor lát meg valamit, ha profitja van belőle vagy belebotlik. Profitja belőlünk ugyan nem lesz, de gondunk lesz rá, hogy belénk botoljon. Azután aztán ő is észrevesz minket.

KÜLFÖLD.

Vasutassztrájk Finnországban. Tornea finnországi városból jelentik, hogy hétfőn a szenátus megnyitása alkalmából Finnországban újra kiütött a vasutas-sztrájk. A sztrájk egyelőre részleges, csak egy vonalra terjed, de valószínűleg rövidesen az egész vasuti hálózatra ki fog terjedni.

Munkás-ügyek.

(i.) Valamikor régen a rabszolgák tartása divatban volt. Ütötték-verték őket; de legalább enni adtak nekik, hogy éhen ne vessenek. Nem humanizmusból etették őket, hanem gazdasági szempontból, mint az igás barmot.

Mint minden a világon, ez a szép szokás is idejét multá. A gazda kevés volt, a rabszolga sok. Az a sok pedig megérezte, hogy ők is csak olyan emberek, mint a gazdák. Az egész baj tisztán a szülők nem kellő megválasztása idézte elő, amit azonban ugyanazon az uton utólagosan nem lehetett kireparálni. Ebből nagy viharok, ádáz küzdelmek keletkeztek. Annak a mérhetetlen sokaságu rabszolgának sikerült elkobzott jogait visszaszerezni. És szabad lett minden ember. Tehetett, amit akart; mehetett, amerre akart. Az a sok felszabadult rabszolga a szabadság örömmámorában egyről azonban megfélemedezett, arról, hogy nemcsak a léleknek, hanem a testnek is vannak szükségletei, melyeket csak az anyaföld adhat meg neki, amelyhez hozzá van tapadva; de amelyből egy talpalatnyi sem volt az övé, hanem azoké, akiknek igája aladt görnyedt. A rabszolgával a gazdája törődött, a szabad emberrel nem törődött többé senki. Ha meg akart élni, magának kellett gondoskodnia ételről-itálról. A szabadság tanyáin a nyomoruság ütött fészket. A létfenntartási ösztön visszatért a felszabadítottakhoz, akiknek igáját lerázták magukról. De azok most már csak a feltétlenül szükséges munkaerőt vették igénybe és még annak is kisebb falat kenyér jutott, mint előbb a rabszolgának. Az alig kivívott szabadságot lenyűgözte a mindennapi kenyér gondja. Ezzel megkezdődött a modern rabszolgaság.

Ember-ember hátán. Lót-fut, kínálja testét-lelkét azért az egy falat kenyérért, melyet munkájával nem tud megszerezni, mert — nincs munka.

Pedig a munkához van kötve minden ezen a világon, amire az embereknek szükségük van. Az a nagy nyomoruság, mely sötét felhőként kíséri az ugynevezett alsóbb néposztályokat, ferde gazdasági helyzetünkben rejlik. És bármilyen jelszavak alatt indulnak meg időnkint a társadalmi surlódások, ezek sem politikai, sem osztályharcok többé, hanem azon gazdasági korlátoknak összerombolására irányulnak, melyeknek egyik felén a könnyű megélhetés, a másikon pedig a nyomoruság van összehalmozva. Hiteles statisztikai adatokkal bizonyítják, hogy a civilizált államok lakosainak egy harmadrésze állandóan az éhhalállal küzd.

Szemünk előtt áll az a borzasztó viaskodás, mely Oroszországban minden talpalatnyi földet vérral áztat. Politikai jelszavak mellett a modern rabszolgaságnak akar véget vetni. Véget akar vetni, mert a földi javak igazságos elosztását követeli. A gazdasági kérdések ilyenén módon való erőszakos megoldásának kísérlete azonban csak akkor áll elő, mikor

a tőke teljesen hatalmába keríti a munkát és a munkások úgy anyagilag, mint erkölcsileg züllésnek indulnak, mert a kellő arány a munka és a tőke közt többé helyre nem állítható.

Ilyen jelenségek nálunk még nem igen észlelhetők, habár a kereseti viszonyok ma már az életszükségletekkel nem tartanak lépést. A művelődési hajlam minden téren uralkodó jellemvonásként jelentkezik; a legszegényebb munkásnak is első gondja családját kiragadni abból a függő helyzetből, melyben ő tesped és inkább éheznek, csak hogy gyermekeit egy jobb jövő reményében iskoláztathassa. Nem is szólva azokról a szakmunkásokról, akik műveltségükkel fogva jogosan helyt követelhetnek maguknak a társadalomban.

A munkások művelődését legjobban hátrálja az iskolázásnak a vele járó költségek folytán való hozzáférhetetlensége az ő részéről, a művelődési közintézmények hiánya és sok esetben az az előítélet, hogy a munkásnak felesleges gyermekeit iskoláztatni. Ez utóbbi tételnek immoralitásától eltekintve, benne az osztályérdek oly kirívó ostobasága nyilatkozik meg, hogy még bosszankodni is alig lehet felette. Hisz a társadalmi osztályok az emberiség szellemi hullámszámból keletkeznek. Ami jó van lent, az felküzdi magát, a rossz odafentről aláütyed örökös körforgásban. A középkorban divott válaszfalak nem állanak senkinek útjában többé, mert az érvényesülés útja mindenki előtt szabad. Legalább elméletileg így van ez ma. Az igaz, hogy ennek a tételnek gyakorlati megvalósítása majdnem annyi anyagi nehézségeket ütköztet ma, mint a mennyi alaki nehézséget gördítettek elébe még a múlt században is. A bérviszonyok ugyanis évtizedek óta alig változtak, dacára annak, hogy a pénznek devalvációja szemmel látható. A létfenntartási viszonyok rosszabbodásának arányában mind nagyobb tért foglal magának a tőke hatalma és bár nem imperative, de tényleg lenyűgözi az egyéni szabadságot azáltal, hogy maga szabja meg az életszükségletek kielégítésének határát. Ezzel szemben áll ugyan a munkásoknak jobban vagy kevésbé jól szervezett időnkénti bérharca, melynek eredménye azonban gazdasági érdekeiket csak ideig-óráig képes kielégíteni. Itt sokkal mélyebbre nyúló, soha nem szűnő reformokra van szükség, ha a szociális kérdéseket le akarjuk venni a napirendről.

Az állami gondoskodásnak az a neme, amelyet a vasutnál, gyáraknál stb. a legutóbbi időkben megkísérlettek, nemcsak nem fognak célhoz vezetni, hanem ellenkezőleg csak jobban szítják azt a nagy elkeseredést, mely a megélhetés nehézségeiből származik. Annak a munkásnak első sorban kenyér kell, hogy családjával együtt jóllakhassék; idő kell neki hozzá, hogy fárasztó munkájában elpazarolt erejét pótolhassa, hogy szórakozhassék, hogy családjának és gyermekeinek is szentelhessen néhány órát. Csak azután kell neki a nyugalom és a többi nagyon kétes jóléti intézmény, ezek is csak akkor, ha nem az ő amugy is szűk keresete sanyli meg azokat. Azi maga a munkás is nagyon jól tudja, hogy azokból a levonásokból, amelyek most fizetését terhelik, egymással szövetkezve sokkal előnyösebb biztosítékot teremthetne maga és családjá jövőjének, mint amilyenvel megörvendezték.

Rég ismert dolog, hogy az eddig létesített szociális intézmények mind oly nagy apparátussal indultak meg, amely lehetetlenné teszi nekik, valódi hivatásuk teljesítését és csak alakíságokban merülnek ki anélkül, hogy a legcsekélyebb eredményt is tudnák felmutatni. Ennél nagyobb baj azonban, hogy mindez azoknak a pénzből és azoknak a rovására történik, akiknek amugy sincs nélkülözhető fillérjük és csak arra való, hogy a tájékozatlanok előtt eltakarható legyenek azok a bajok, amelyek hovatovább a népet gazdasági katasztrófával fenyegetik.

Ma már túlhaladott álláspont a munkások

leigázhatásának gondolata és nem is a messze jövőnek van fentartva, hogy az előlegezett tőke és a szolgáltatott munka között a részesedési arány az igazságnak és méltánosságnak megfelelően szabályoztassék.

Ipari munkások egészségének védelme.

Okos és tanulságos cikket irt erről a kérdésről dr. Szegedy-Maszák Elemér ur, aki nemcsak mint orvos, de mint kir. iparfelügyelő hivatott is arra, hogy ezt a kérdést tárgyalja.

Mivel az iparfelügyelő ur fejtegetéseiből munkástársaink nemcsak okulhatnak, de a cikk az állam és a munkaadó köteleseit a munkásokkal szemben is elismerést érdemlő tárgyilagossággal fejtegeti, hasznos dolgot vélünk cselekedni, amikor a következőkben bő kivonatban ismertetjük a cikket.

A nemzetnek, az országnak legnagyobb értékű vagyona az emberanyag, a koronás királytól kezdve lefelé a legszegényebb napszámosig. Az országnak minden hasznos fiára egyaránt szüksége van, kinek a gondolkodó fejére, kinek a két erős kezére.

Erős ország, gazdag nemzet csak az lehet, amelynek fiai épek, erősek; az ily nemzetet félve tiszteli mindenki. Az elpuhult, gyöngy emberek csak gyöngy és erőtlenség országot alkothatnak, mely az idők viharában s a nemzetek harcában nem állja meg helyét; az ilyen népeket az idő elsőprű úgy, hogy hirmondó se marad belőlük.

A munkások egészségének védelmével szemben tehát az állam nem lehet közömbös s azt igen fontos feladatának kell tartania. És ez így is van.

Az újabb időkben mindinkább tért hódít az államoknak ama törekvése, hogy a munkások védelmére minden lehető megtegyenek s azok az ismeretek és eszközök, amelyek a munkások védelmében hasznosan értékesíthetők, minél nagyobb mértékben érvényesüljenek.

Igy a munkások egészségének védelmét az államok vették kezökbe s megalkották az iparfelügyelői intézményt, melynek kizárólag a munkások védelme a célja és feladata.

Hazánkban a munkások védelmére több törvény van érvényben, melyek közül három kizárólag munkásvédelmi intézkedéseket tartalmaz. Ezek közül a legfontosabb épen az 1893. évi XXVIII. törvénycikk, mely az ipari és gyári alkalmazottaknak baleset elleni védelméről és az iparfelügyelőről szól. Ilyenek továbbá az 1891. évi XIII. törvénycikk, mely az ipari munkának vasárnapon való szüneteléséről reudelkezik és az 1891. évi XIV. törvénycikk, mely az ipari munkásoknak betegség esetén való segélyezését szervezte. Továbbá az ipartörvény név alatt ismeretes 1884. évi XVII. t.-c. is tartalmaz olyan intézkedéseket, melyeknek célja a munkások egészségének védelme.

Az ipartörvény 114. §-a azt rendeli, hogy minden gyáros köteles gyárában saját költségén mindazt létesíteni és fenntartani, ami az iparüzlet és telep minőségére nézve a munkások életének és egészségének lehető biztosítására szolgál. Telepengedélyezési eljárásoknál pedig kiterjesztendő a vizsgálat azokra az intézkedésekre is, melyek a munkások életének és egészségének megóvására szükségesek.

A 98. §. szerint az az iparos, aki segédjét lakással ellátja, egészséges lakást tartozik adni s az erre vonatkozó panaszokat a hatóság a tisztí orvos közreműködésével megvizsgálni s orvosolni tartozik.

Tanoncok 14 éves korukon alul legfőlebb 10, 14 éven felül 12 óráig foglalkoztathatók s csak oly munkára szoríthatók, mely testi erejüknek megfelel. Éjjeli munkára tanoncok

általában nem alkalmazhatók, legfeljebb azt engedni meg a törvény, hogy oly esetekben, midőn az éjjeli munka nélkül az üzem fennakadna, a 14 és 16 év közti tanoncok megszabott munkaidejüknek felét éjjel dolgozhatják le.

Gyárakban 10 éven aluli munkások épen nem, 10—12 év közöttiek csak iparhatósági engedéllyel alkalmazhatók s 12—14 év közt levők legfeljebb napi 8, 14—16 év közöttiek pedig 10 órán át foglalkoztathatók.

A 116. §. szerint a 16 éven alul lévő munkások egészségtelen vagy veszélyes iparágakban csak bizonyos föltételek mellett alkalmazhatók s csak olyan munkára, mely egészségüknek nem árt és testi fejlődésüket nem gátolja.

Az iparfelügyelői törvény, melynek — mint már említve volt — kizárólag a munkások testi épségének és egészségének megvédése a feladata, 1. §-ában elrendeli, hogy a munkaadó köteles ipartelepén mindazt létesíteni és fenntartani, ami tekintettel a telep és az üzem minőségére, annak követelményeihez képest az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének lehető biztosítása érdekében szükséges. Köteles gondoskodni a gyári helyiségek kellő szellőztetéséről és világításáról, a fejlődő gáznak és pornak, a hulladékoknak és egyéb szennyezőknek eltávolításáról. Oly zárt munkahelyiségekben pedig, melyekben az alkalmazottak hosszabb időn át tartózkodnak, köteles arról gondoskodni, hogy a munkásokra elegendő mennyiségű levegő-térfogat jusson.

Köteles továbbá a munkaadó arról is gondoskodni, hogy azok az alkalmazottak, akiknek mérges anyagokkal telt helyiségbe kell bemenniük, vagy ott tartózkodniuk, respirátorokkal legyenek ellátva s a respirátorokat használják is. Olyan helyiségben pedig, amelyben nagymérvű por fejlődik, köteles a munkaadó szellőztetést eszközölni.

Köteles továbbá a munkaadó az első segélynyújtáshoz szükséges köt- és gyógyszerket készletben tartani, mely szerek sorozatát egy kereskedelmi miniszteri rendelet alapította meg.

Az iparhatóságok, — a törvény 3. §-a értelmében, — ha arról értesülnek, hogy valamely ipartelepén oly állapotok állanak fenn, melyek az alkalmazottak életét és egészségét fenyegetik, kötelesek azonnal intézkedni a tapasztalt hiányok pótlása iránt.

A munkásvédelmi szabályok végrehajtását a királyi iparfelügyelők ellenőrzik s e célból minden gyárat évenként megvizsgálni tartoznak.

Az iparfelügyelőt a törvény feljogosítja arra is, hogy bármely ipartelepén kérdéseket intézzon a munkásokhoz s ha szükségesnek látja, tanuk nélkül is kihallgathatja a munkásokat, akiknek ily módon alkalmuk van esetleges panaszukat bejelenteni az iparfelügyelőnek. Azonkívül minden gyárban ki van írva az illetékes kerületi iparfelügyelőség címe, s így a munkások akár szóban, akár írásban bármikor hozzáfordulhatnak jogos panaszaik orvoslása végett.

A munkaadót pedig a törvény eltiltja attól, hogy alkalmazottait panaszaik előterjesztésében megakadályozza, vagy valótlan feleletek adására bírja.

Az iparfelügyelők tehát vizsgálják a gyárakat évről-évre s gondoskodnak arról, hogy az ipari üzemek természetéből s különféle viszonyaiból folyó ártalmak a munkások egészségét ne veszélyeztessék. A hatóságok intézkedései és az iparfelügyelők buzgólkodása azonban önmagukban még sem biztosíthatják a sikert, hanem a munkásoknak maguknak is be kell látniuk, hogy az a törekvés, amelyet az iparfelügyelő legtöbbször karöltve a munkaadóval kifejt, még a legnagyobb igyekezet mellett sem felel meg egészen feladatának és céljának, ha nem talál odaadó támogatóra magában a munkásban. Ha a munkás az ő javára irányuló eljárást maga is nem támogatja, a jóakarat és kötelességtudás munkáját megbénítja, sőt

sokszor meg is hiúsítja. Ez pedig éppen nem ritkaság.

Az iparfelügyelők a munkások részéről gyakran teljes közönyt tapasztalnak a saját maguk érdekével szemben. Dacára annak, hogy az iparfelügyelői törvény 2 §-a világosan kötelezi a munkásokat arra, hogy a munkaadó által a vállalat üzeme körül az élet, testi egészség és egészség biztosítása érdekében tett intézkedésekhez alkalmazkodjanak s e tekintetben a fennálló szabályokat megtartsák.

Gyakori eset az például, hogy olyan gyárakban, melyekben a szellőztetésre nagy szükség van, a szellőztető-készülék elhanyagolással, szalmával stb., nyilván azért, mer a szellőztető-készülék nyílásain kívülről — különösen télen — hűvösebb levegő áramlik be a helyiségbe. Nem gondolják meg a munkások, hogy a por, füst, mérges gázok, sőt maga az elhasznált szennyes levegő is százszorosan károsabb hatása a szervezetre, mint a hűvös — de tiszta — levegő.

Az igaz ugyan, hogy a szellőztető-készülékek gyakran rosszak, mert nem ahhoz értők szerkesztették, légvonatot okoznak, a mi viszont náthássá, hurutossá, reumássá teszi az embert, de a szellőztető-készülék betömésénél sokkal bölcsebb dolog figyelmeztetni a bajra a munkaadót, vagy ha ez nem használ, az iparfelügyelőt, akinek a címe minden gyárban ki van függesztve.

Egy másik — szintén igen gyakori — tapasztalat például az, hogy a munkások vonatodnak az üzemszervezetek folytán szükséges respirátort használni, sőt nem egy helyen annyira ellenszorgulnak a respirátor használatát elrendelő intézkedésnek, — amit pedig a törvény is megkíván, — hogy inkább elhagyják a gyárat s otthagyják kenyerüket, minthogy a respirátort használják, mert az nem szép s viselése kissé kényelmetlen. Tudjuk, mi a respirátor? Egy rendkívül hasznos kis szerszám, — persze ott, ahol szükséges, — mely arra szolgál, hogy a szennyes, poros levegő csupán megszűrve juthasson a tüdőnkbe.

A vasárnapi munkaszünet megtartását természetesen azért kívánja a törvény, hogy a munkásnak hetenként egy napon pihenője legyen s testét erősíthesse, lelkét üdítthesse, hogy munkaképességét kimélje s följuthassa.

A betegsegélyezésről szóló törvény pedig arra nyújt módot a munkásnak, hogy megbetegedése esetén orvosi segínyt és gyógyszert kapjon.

A munkásember egészségének egyik fontos tényezője az egészséges, jó lakás. Az egészségtudomány tanítása és sok százados tapasztalatok szerint az egészséges lakás sok betegségtől megóvjaa az embert, főleg a görvéllykórtól és a tüdővészttől.

Napsütötte, száraz lakást keressünk, mert az maga az egészség, különösen a gyermekeknek. A nedves, sötét, dohos szagu lakásban a gyermekek rosszul fejlődnek, sápadtak, véznák, kevés vérűek lesznek, a csontjuk gyenge, a mellük beesett. Az ilyen kis jószágok könnyen megbetegszenek s a görvéllykór hamar sirba viszi szüleik örömet.

De kell az egészséges lakás a felnőtteknek is. A munkás a nap egyik felét a műhelyben, a gyárban, fárasztó munkával tölti el, a másik felét otthonában pihenésre fordítja. Az otthonnak tehát olyannak kell lennie, hogy abban a napi munka testi-lelki fáradtságát kipihenve, erőt gyűjtsön a másnapi munkára.

A tisztaság egészség, a lakást tehát tisztán kell tartani. A tiszta lakás a háziasszony legnagyobb dicsőrete. Csak a tiszta lakásban lehet jó levegő, amely testünk éltetője, életünk fontartója s meghosszabbítója. A lakást rendszeren kell szellőztetni s nagy hiba, ha valaki fél a friss levegőtől s téli beragasztja az ablakát. Rossz szokása némely embernek, hogy kutyáját, macskáját, sőt van, aki a disznáját is lakásában tartja. Az ilyen lakás büzös, dohos és tisztátalan; de meg az is baj,

hogy az állatoktól betegségeket kaphat az ember, például pántlika-gilisztát.

Nem kevésbé fontos az egészségre a jó táplálkozás sem, mert csak a jól táplált test képes pótolni azokat a veszteségeket, amelyeket az életműködések és a munka következtében szenved. Csak a jól táplált szervezetnek van ellenálló képessége a fertőző-betegségekkel, az életmód és a foglalkozás részéről fölmerülő ártalmakkal szemben.

*

Amit itt az iparfelügyelő ur elmondott, az mind szép és jó. De nekünk, vasuti munkásoknak csak azt mutatja, hogy törvény szerint hogy kellene megvédeni a munkások egészségét, de — sajnos — velünk szemben igen mostohán alkalmazkodik azt a törvényt. Balesetbiztosítás, iparfelügyelet, vasárnapi munkaszünet, egészséges ivóvíz, friss levegő, mind olyan fogalom, amit mi csak hírből ismerünk. Az a sok jótanács pedig, amit S. egedy-Maszák ur a lakásokra nézve ad, csak keserűbbé teszi a zugolódást a piszkos és betegség-terjesztő laktanyák ellen.

De azért jó, hogy megírta cikkét az iparfelügyelő ur. Legalább világosan látja minden munkástársunk, hogy törvényes jussa van megkövetelni egészségének és testi épiségének a megóvását.

Minden őszinte és becsületes szó csak megerősíti a mi igazainkat.

Jóléti intézkedések a német vasutakon.

Ezzel a címmel a V. H. H-ban a következő érdekes ismertetést olvassuk:

A vasuti alkalmazottakról való gondoskodás állandó programja lett a német adminisztrátoroknak. A vezetők belátták, hogy az alkalmazottak jólétéről való gondoskodás javítja a munkaerőt, javítja magát a munkát s így a leggyümölcsözőbb befektetést. A legújabb e téren történt intézkedések és intézmények közül néhány szemelvényt — korábbi ez iránybani cikkeink és közleményeink kiegészítésül — alábbiakban közlünk:

A porosz vasuti miniszter nemrégiben rendeletet bocsátott közre az összes porosz vasutigazgatóságokhoz, melyben hangsúlyozza, hogy az alkalmazottak jólétéről való gondoskodás az első kötelessége az igazgatóságnak. A végből, hogy a vasuti alkalmazottak részére létesített jóléti intézmények mennél jobban tökéletesbítsenek és hogy az ez irányban fölmerülő új eszméknek kellő érvényt lehessen szerezni, egy bizottságot küld ki a miniszter, mely a berlini, kasseli, kölni, danzigi, erfurti, kottowitzi és mainzi vasuti igazgatókból áll és a melynek vezetője a berlini elnök-igazgató. E bizottság feladata a jóléti intézmények rendszeres fejlesztésén kívül a nyugdíj- és betegsegélyző-pénztárak ügyeinek megvitatása, a balesetiöl való megóvásról, a balesetbiztosításról, egészséges lakásokról és általában az alkalmazottak egészségéről és jólétéről gondoskodni. E célból a bizottság évenként kétszer össziül és addig marad együtt, míg az időközben fölmerült ügyeket el nem intézték. Arról is intézkedik a rendelet, hogy a jóléti bizottság ülésein mindenkor képviseltesse magát a miniszter, a hozott határozatok pedig vele mindig közöltesse, hogy azok a miniszteriumban felülbíráhatók legyenek.

A württembergi államvasutak igazgatósága az alsóbbrendű hivatalnokok, altisztek és munkások ellátásának s lakásának javítására, továbbá a szolgálati idő alatti szünetekre vonatkozólag szociálpolitikailag nagy fontos-ságu részletes rendeletet adott ki.

E rendelet arról intézkedik, hogy az alkalmazottaknak a szolgálat közben élvezett szünetek alatt alkalom adassék az étkezésre, az átázott ruhák kiszáritására, mosásra és fürdésre, ételek főzésére vagy melegítésére. Padokat állítanak fel, lugasokat rendeznek be, hogy kedvező időben kényelmesen pihenhessenek az alkalmazottak. Különös gond fordítandó a személyzet helyes és jó táplálkozására. Gondoskodik arról is a rendelet, hogy a vasuti vendéglők és egyéb a vonal mentén lévő és az alkalmazottak által látogatott étkezők a lehető legnagyobb mérséklést adják az alsóbbfoku vasuti személyzetnek.

A württembergi vasutigazgatóság e rendelete már gyakoroltatik is és annak kedvező hatása az alkalmazottak általános megelégedésében nyilatkozik meg.

Nevezetes az a rendelkezés, melyet ugyan-csak a porosz vasuti miniszter a tüdővész elleni védekezés irányában tett. Az orvosok kötelességévé teszi megállapítani, hogy kik vannak a betegség által már is megtámadva és az alkalmazottaknak velük élő családjában ki tüdővész. Ezeknek elkülönítéséről, alapítványi helyeken, szanatoriumokban való elhelyezéséről sürgősen kell gondoskodni; amennyiben a felmerülő költséget az illető alkalmazott nem viselheti, az esetben arról a betegsegélyző-pénztár bevonásával a vasutigazgatóságoknak kell gondoskodniok. Az orvosoknak kötelességük továbbá felvilágosítani az alsóbbrendű alkalmazottakat az egészséges táplálkozás, a helyes és gazdaságos öltözködés és különösen a tisztaság irányában.

Megjegyezzük ezzel kapcsolatban, hogy ebben az irányban a máv. munkásokra vonatkozó rendelet is gondoskodik arról, hogy az államvasut betegsegélyző-pénztára az Abbázia közelében tüdőbetegek részére létesített szanatoriumba egyelőre 10 beteget küldhet, mely szám az eredményekhez és a pénztár anyagi helyzetéhez képest emelhető lesz.

Visszatérve a német viszonyokra, fölemlítjük, hogy a porosz képviselőház f. é. május 23-án tartott ülésében foglalkozott a vasuti munkások ügyével. Miként az «Eisenbahn-Zeitung»-ban olvassuk, azt a javaslatot tárgyalták, hogy a munkásoknak alkalom adassék, hogy a vásár- és ünnepnapokon, de legalább is havonta kétszer istentiszteletre mehessenek, továbbá az összes műhelyi munkások bérük megtartásával évenként szabadságot kapjanak, mely szabadság a szolgálati idő nagyságától függ. A vasuti miniszter beszédében utalt arra, hogy az alkalmazottaknak eddig is alkalmuk volt minden második vasárnapon az istentiszteletben részt venni; szabadság engedélyezésére pedig a vasutigazgatóságok elnökei vannak felhatalmazva. 1904-ben 230,000 munkás közül 151,877 munkás nyert szabadságot. A képviselőház utasította a kormányt, hogy a munkások pihenési idejét sürgősen szabályozza és különösen az éjjeli időre eső szolgálati órákat megfelelően jobban fizessék és az éjjeli szolgálatot követő pihenési idő bővebben állapíttassék meg.

A porosz-hes eni vasutak már tavaly létesítettek J. nkauban rokkant munkások részére üdülőházat. Legújbban Birk. nwerderben is értettekmenhelyet oly rokkant vasutimunkások részére, akik akár biztosítás révén, akár más helyről valami évi járadékot élveznek. Ez utóbbi menhely gyönyörű erdős vidéken, tó mellett fekszik a berlin-oranienburgi vonalon és célja: a rokkantak részére bármely életszükségletnek megfelelő békés, nyugodt existenciát biztosítani.

A menhelybe való fölvételkor az élvezett járadékra le kell mondani, viszont azonban az illető szabad utazásra szóló jegyet kap lakóhelyébe. Birk. nwerderbe, szabad lakás, teljes, bő ellátás, teljes felszerelés, mosást, orvosi kezelést és gyógyszereket, úgy hogy a menhelybe való beköltözés napjától semmi kiadása sincs többé. Ilyformán oly rokkant

munkások, akik 100–200 márka évi járadékot élveznek, e járadékról való lemondás által nyugodtan, kellemesen, egészséges vidéken tölthetik el hátralévő napjaikat.

Oly rekkanál, kik láthatólag végnapjaikat élik, vagy olyanok, kik valamely krónikus súlyos betegségben szenvednek, nem tarthatnak igényt a fölvételre. Olyanoknak, akik valamely hasznos munkát végezhetnek a ház körül, vagy esetleg irodai munkát, erre is alkalmas nyújtanak, sőt mérsékelt díjazásban is részesítik őket.

Szászországban ugyancsak tavaly nyitották meg Gohrischban az ujonnan létesített szanatoriumot vasúti alkalmazottak részére. Gohrisch a Közigstein közelében fekszik, regényes, erdős vidéken. A munkás nyugbérpénztár volt, az egy 4280 m² területű szép villateltet, melyen tágas, jól berendezett lakóház volt gazdasági épületekkel és vízvezetékekkel. Az egész birtok 43,000 márkába került. Az épületet megfelelően átalakították és 1904. augusztus havában már át is adták rendelkezésükre. Egyelőre 24 beteg számára van hely; közelebbre tervezik a gazdasági épületek kibővítését is, hogy ezekben is betegszobák legyenek berendezhetők.

Ez a szanatorium nemcsak a munkás nyugbérpénztár, hanem a szász államvasút betegsegélyző-pénztárának is rendelkezésre áll, ha oly betegről van szó, akinek fölépülésére kilátás van. Az illető tagok teljes szabad lakást és ellátást kapnak, családtagjaik pedig ezen idő alatt a szokásos segélyben részesednek. Amennyiben hely van, nemtagok is fölvételnek csekély fizetés ellenében. A munkás nyugbérpénztár ily esetekben csak igen mérsékelt, az önköltségnek megfelelő díjat számít föl. Jelenleg a betegsegélyző-pénztár minden tagért napi 2 és fél márkát, vagyis 3 koronát fizet.

Az egész szanatóriumba berendezéssel együtt 60,000 márkát fektettek be, vagyis egy ágyra 2500 márka esik. A napi ellátás átlag 1.35 márkába kerül fejenként. Eleinte csak nyárra volt berendezve e szanatorium, mivel azonban a klíma elég enyhe, most már egész éven át nyitva áll a betegek számára.

Felelmitjük még a kasseli vasutigazgatóság egy igen hasznos intézményét, mely különösen nyáron tesz az alkalmazottaknak kitűnő szolgálatot. Soest állomáson gyárat létesített, mely Selters-vizből citrom- és málnaszörpöt állít elő nagyban. Eladni csak vasúti alkalmazottaknak lehet és pedig egy kis üveg Selters-vizet 2 fillérért, egy üveg szörpöt 4 fillérért; az üveg természetesen visszaszolgáltatandó.

Hogy mily jótétemény nyáron a hőségben ily olcsón jó és egészséges italt kapni, azt azok jól tudják, akik oly állomásokon vannak, ahol nyáron csak kevés és rossz víz kapható. Hazánk oly gazdag ásványvizekben, mint alig ország Európában. Minden vidéknek megvan a maga speciális ásványvízforrása, úgy hogy nálunk ilyfajta intézmény könnyen volna létesíthető. A vasút a szállítást ingyen végezhetné és az ásványvizet önköltségen kellene az alkalmazottak részére eladni.

N-k T.

LEVELEZÉS.

Szolnok. (A pályafentartási munkások helyzete). Azt gondolják sokan, hogy nálunk Szolnokon gyöngyölete van a pályafentartási munkásoknak, mert még eddig nem is hallották őket panaszkodni. Hej pedig itt is ép oly nyomorúságos a létért való küzdelem, mint bárhol, bármely városban a Máv. üzemében a pályafentartásnál. Hogy eddig felőlünk nem hallottak, az volt az oka, ami a legtöbb helyen, tudniillik nem voltunk szervezve, de most, miután láttuk azt, hogy szervezkedésben rejlik az erő, mi is hozzáfogtunk és így már bátrabban el merjük mondani sérelmeinket, mint eddig.

Nálunk a munkaidő reggel 7 órától este 6 óráig tartana nyáron éppen úgy, mint télen, de megkívánják tőlünk, hogy már egy-negyed 7, legkésőbb fél 7 órára ott legyünk; holott erre nézve semmi utasítás nincs, amely ezt megkívánná. A fizetésünk 1 koronára 60 fillér nyáron, télen pedig 1 korona 40 fillér; előmunkásnak 2 korona 20 fillér, legfeljebb 2 korona 40 fillér; most azt kérjük előjáróinktól, adjanak tanácsot, vajjon hogy és mikép lehet ezen csekély keresetből kijönni, ami a megélhetésre nagyon is kevés, az éhenhalásra pedig sok és miért kapunk télen kevesebbet amikor ép úgy megkívánják tőlünk a munkát, mint nyáron; holott télen sokkal több a kiadásunk. Most már magában a fűtés és világítás is mennyivel többbe kerül; hát még az élelmezés, hisz az is drágább és hol van még a téli gunya, amelyről szintén gondoskodni kell, hogy az a munkás valami betegségnél ki ne tegye magát és a családját tisztességesen fentartassa, nevelhesse és a szükségességekkel elláthassa. Ehhez még hozzá járul az is egy idő óta, hogy fizetés napján szünetel a munka, ami szintén a mi rovásunkra megy, mert evvel is kevesbitik az amugy is csekély keresetünket.

El is kereszteltük már Gergelyi-ünnepnek. Azonkívül az is nagy hátrányunkra van, hogy mi, pályafentartási munkások havonta csak egyszer, azaz 1-én kapunk fizetést; míg ellenben az összes Máv. alkalmazottak, kivéve a kinevezetteket, rendszerint kétszer, u. m. 15-én és 1-én kapnak fizetést. Ez annál is inkább sérelmes reánk nézve, mivelhogy amugy is csekély keresetünk, amelyből levonják a nyugbért, betegsegélyt, biztosítást stb., alig kapunk valamit kézhez, amivel azt sem tudjuk, mit csináljunk, azaz mire fordítsuk, annyi helye van; míg ha kétszer fizetnének havonta, mégis csak könnyebben segíthetnénk magunkon, mivelhogy a fontosabb bevásárlási cikkeket készpénzen vásárolhatnók, aminek meg van az az előnye, hogy nem kell mindenféle rossz portékát elfogadni, mint az esetben, ha az ember hitelben kénytelen vásárolni.

Egyelőre elégnék tartjuk ezt bevezetésül, amit egy kis jóakarattal könnyen el lehetne intézni anélkül, hogy újabban, bővebben ne legyünk kénytelenek a nyilvánosság elé járulni panaszainkkal.

Felkérjük még mindazon pályafentartási munkástársainkat, kik nem tagjai a szervezettnek, lépjenek be minél előbb, hogy egyszer már mi is emberekné tekintessünk és hogy tisztességes megélhetéshez mulhatatlannul szükséges kenyeret, amelyért mi is, mint a többi munkástársaink, megdolgozunk, érdemünk szerint meg is kaphassuk.

Szervezeti ügyek.

Köszönetnyilvánítás.

Rendszabályozott és súlyosan beteg Hügyecz József munkástársunk segélyezésére a budapesti munkástársak 182 K 80 fillért adtak össze. A szolidaritásukért fogadják e helyen a mi köszönetünket is.

A szervező-bizottság.

Munkástársak!

A Vasúti Munkások Országos Szövetségének szervezési alapjára serényen folynak a gyűjtések. A lefolyt héten beérkezett adományokat a következőkben nyugtázzuk:

Az Istvántelki és nyugoti műhelyből.

Nyugoti műhely III. D) oszt.: Vanicsak János 1.50 K, Gräbler József 1 K, Glasser Antal 1 K, Kinczel József 1 K, Fellner Béla 2 K, Pintér János 1 K, Hirschler Ignác 2 K, Poscher József 1.20 K, Francziskó Lajos 1 K, összesen 11.70 K. — Istvántelki III. oszt.: Benkő Antal 1.50 K, Hecht Lajos 2 K, Neubauer Alajos 2 K, Egressy Akos 2 K, Herczeg N. 1 K, Medek János 2 K, Cser-

venka Miklós 2 K, Eiben Gusztáv 2 K, Orsulics József 1 K, Szallár Osz. 4r 2 K, Kugler 1 K, Stefek József 3 K, Szabó Lajos 1 K, Benkő János 1 K, Benda Agoston 1 K, Szládeki N. 1.20 K, Babics N. 1 K, Hirczer N. 1 K, Tapita N. 1 K, Csirju 2 K, Lehotzky László 2 K, Kiss Ernő 1 K, Piazza József 1 K, Gutvinsky Ede 2 K, összesen 36.70 K. — Istvántelki III. oszt. kerekasztalgályosok: Holló János 2 K, Gabai 1 K, Kubiznyák József 80 f, Hruska János 80 f, Mészáros Pál 1 K, Fridrich Ferenc 1 K, Stikker Ferenc 1 K, Bukovinsky Mihály 80 f, Seyly Armin 1 K, Nagy István 1 K, Vigh Máté 80 f, Udvardy János 60 f, Szönyegi István 1 K, Hikarasy Gyula 3, Medek Mátyás 1 K, Jánosi József 80 f, Tóth Antal 1 K, Vadkerty József 1 K, Gvencs István 1, Düllő András, Nikolicza József 80 f, Sándor, Leopold János, Mészáros József, Iványi Sámuel, és Szönyegi Sándor 60–60 f, összesen 24.20 K. — Végh László gyűjtése III. sz. öntök oszt. I-ső iv: Szító Ferenc, Buchbinder Ferenc, Szűcs János, Fóthy N. 3–3 K, Pik Gyula, Hlinka Géza 2–2 K, Bede Lajos, Latzkovits Péter 1–1 K, Stalha Ferenc, Szőcs Mihály, Panák Pál, Dorflinger Lőrinc, Pendl István, és Farkas Benjámin 40–40 f, Nagy Pál 2 K, összesen 22.40 K. — Végh László II-ik ivén: Végh László, Urbán Nándor, Braunsteiner Károly, Samson József, Simon Mihály, Vavcsik József, Gaal Mihály 3–3 K, Lichmanéger Nándor 4 K, Springfield Béla, Fürst Rezső, Gierst József, Cserenyák István, Schmied Sándor, Simon Lajos, Surasek Ferenc, Demjén Sándor, Nagy István, Gehter Mátyás, Adam György, Mester Ferenc, Kopf Alajos, Barta István, Bauschenwein Ferenc, Gyemő János, Halkovits János, Szeifert Sándor és Steger Károly 2–2 K, N. N., Stvanyák János, Szabó Ede, Román Mihály, Fekete Zsigmond, Berjuncsák Fedor, Bozsányi Árpád, Gyemő Ignác, Etenberger János, Papp József, Novák József és Hloppuk Alajos 1–1 kor., Bor György 1.60 K, Fekete Kálmán 1.20 K, Sluzsák József 30 f, Riedl István 40 f, Erdélyi Győző, 40 f, Kraly Tamás 30 f, Bohum Lajos 80 f, Kofuszberger N. 40 f, Volf János 40 f, Teubel Antal 40 fill., összesen 81.20 K. — Istvántelki IV. F. oszt.: Mayer N. 1.20 K, Launer N., Eder Mihály, Klupáty N., Büthy N., Vizi N., Bus N., Cseszerits N., Csiszár N., Petkovits N., Kanda N., Kazmér N., Neuman N., Rajnik N., Hajnal N., Szepes N., Ead N., Stier Antal N. 1–1 kor., Soós N. 20 f, Pamer N. 20 f, Mayer Béla 40 f, Kraszlík N. 40 f, Novák N. 60 f, End 20 f, összesen 19.40 kor. — Istvántelki D) III. osztály: Schneider András, Naszady Mihály, Sziget Károly, Hatos István, Szabó István, Scheffer Ignác, Biró Mihály, Varga István, Szabó István 2–2 kor., Szőcs András, Pusztay István, Holländer J., Hölgye Jenő, Szabó Mihály, Scholtz Gusztáv, Horváth Nándor 1–1 kor., összesen 25 K. — Nagybecskerek műhely munkások: Köller Károly 1.20 K, Gyarmati János 1 K, Herczog Mór 50 f, Mengesz Ferenc 1 K, Meszman N. 60 f, Kralina N. 20 f, Szébasztján Henrik 1 K, Csusz Mihály 30 fill., összesen 5.80 K. — Besztercebánya 60 f, Érsekújvár 1.20 K, Ismeretlen Északi főműhely 50 f.

Összeg 228.70 K. Az eddig gyűjtött 43.80 K-val együtt összesen 272.50 K.

Szerkesztői üzenetek.

Obszerváció. Nem csak öntől, de számos pályőr testvérünkől kapunk folyton értesítést a pályőrök helyzetéről és követeléseiről. Ezeket egyelőre elteszük, hogy az összegyűjtött anyagból elkészíthessük a pályőrök memorandumát. Ami persze nem zárja ki, hogy időről-időre az egyik-másik cikket közreadjuk, hogy így módot adjunk pályőr testvéreinknek megvitálni a követeléseket. Üdvözlét.

Temesvár. Hurrá! Csak így előre!

Szolnok. Amint látod: rendben van.

Istvántelki. Sajnos, napirenden vannak az olyan esetek, hogy az egyes művezetők a munkakiosztásnál a szent protekció elvei szerint járnak el, ami a sok visszaélést még tetézi. Ebben a kérdésben sok oldalról kapunk panaszt és egyszerre fogjuk az egészet megírni. Az ön értesítését is elteszük és annak idején felhasználjuk. Üdv.

Új vasutas. H. E. Elnöke volt annak a Szövetségnek. Most a társelnök, Benedek Sándor közigazgatási bíró vezeti az ügyeket.

Több levelezés ebből a számból kiszorult. Elnézést kérünk; a jövő számban okvetlenül jön.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják hálás köszönetünket mindazon munkástársak, kik folyó hó 4-én a koszorúhoz adakoztak és a temetésen részt vettek.

Tisztelettel

őzv. Mlčousek Györgyné
és fia Ferenc, fényező az Északi
főműhelyben.

Felelős szerkesztő: Farkas Izor.

Laptalajdonos: A magyar vasutas-szervezet.

Brauer Döme könyvnyomdája Budapest, VII., Amazon-a. 9–8